

**KOMORNÍ
FILHARMONIE
PARDUBICE**

KONCERTNÍ PROGRAM 2025/2026

57.

Hlavní partner

Pod záštitou

EMBASSY OF ARMENIA
IN THE CZECH REPUBLIC
VELVYSLANECTVÍ ARMÉNSKÉ REPUBLIKY
V ČESKÉ REPUBLICE

INAUGURACE

JEAN-BAPTISTE LULLY

Pochod pro tureckou slavnost
(*Marche pour la Ceremonie des Turcs*) (3')

ANTONÍN DVOŘÁK

Klid (lesq). Adagio pro violoncello op. 68 (6')
(původní klavírní cyklus „Ze Šumavy“)
č. 5, instr. skladatel

PETR ILJIČ ČAJKOVSKIJ

Variace na rokokové téma pro violoncello
a orchestr op. 33 (20')

———— přestávka ————

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Symfonie č. 41 C dur K 551 *Jupiter* (30')

1. *Allegro vivo*
2. *Andante cantabile*
3. *Menuet*
4. *Molto allegro*

YIBAI CHEN VIOLONCELLO
KOMORNÍ FILHARMONIE PARDUBICE
DIRIGENT VAHAN MARDIROSSIAN

Pondělí 15. 9. 2025 v 19.00 hodin

Úterý 16. 9. 2025 v 19.00 hodin

Středa 17. 9. 2025 v 19.00 hodin

SUKOVA SÍŇ DOMU HUDBY V PARDUBICÍCH

Otevření nové sezóny je vždy provázeno pocitem mimořádnosti a zpravidla i očekáváním čehosi nového, co přijde v následujících deseti měsících. Letos nese zahajovací koncert neobvyklý název – *Inauguratione*. Celý večer totiž proběhne nejen ve znamení zahájení sezóny, ale zároveň přivítá nového v pořadí již jedenáctého šéfdirigenta. Po Liboru Peškovi (stál v čele orchestru v letech 1970–77), Liboru Hlaváčkovi (1977–86), Petru Altrichtrovi (1987–89), Bohumilu Kulínském (1989–90), Petru Škvorovi (1990–93), Róbertu Stankovském (1994–97), Leoši Svárovském (1997–2009), Marku Ivanovičovi (2009–14), Peteru Ferancovi (2014–18) a Stanislavu Vavřínkovi (2018–25) se šéfdirigentské taktovky ujme významný umělec arménskému původu Vahan Mardirossian. Pamětníci vzniku Komorní filharmonie Pardubice jistě vzpomínají, jak toto zásadní místo v životě orchestru bylo v počátcích velmi zvažováno a poměrně dlouho hledáno. Nyní, po šestapadesáti letech, zdobí historii tělesa celá garnitura předních dirigentů, z nichž každý zanechal v historii tělesa nemalou část osobitosti své umělecké práce. Nový šéf předstoupí před orchestr hudbou, jež chce navodit dobrou náladu a úsměv – bez patosu, nýbrž naopak v uvolněné atmosféře a s dobrou myslí. Tuto úlohu jistě splní pochod zkomponovaný Jeanem Baptistou Lullym kdysi pro jednu z populárních francouzských barokních her, dnes plnící úkol srdečného pozdravu. V našem programu zazní vůbec poprvé. Zato tři následující skladby – Čajkovského *Variace na rokokové téma*, Dvořákův *Klid a Mozartova symfonie Jupiter* – patří k trvalým součastem našeho repertoáru a Vahan Mardirossian je symbolicky převezme coby náš nový šéfdirigent.

Pochod pro tureckou slavnost **Jeana Baptisty Lullyho (1632–1697)** je a bývá uváděn jako samostatná orchestrální skladba bez hlubšího vysvětlení svého původu. Stejně tak ji chápeme dnes. Přesto nebude na škodu připomenout, kde se s ní v díle skladatele setkáváme. Sledujeme-li vývoj světové opery, musíme začít její kolébkou – Itálií. Svůj specifický vývoj má však rovněž opera francouzská, která je natolik významná, že už od svých počátků přispěla k vývoji opery světové. Začátky opery coby ryze hudebního díla v Itálii datujeme od konce 16. století. Opera Jeana Baptisty Lullyho *Kadmos a Hermione* z roku 1673 je považovaná za první operu francouzskou. Už v ní jsou patrné znaky, jež se staly pro ni typické. Důraz kladla na baletní či taneční složku. Svou zvláštní roli

zde hrál i častější sbor. Je otázkou, zda Lullyho *Měšťák šlechticem*, v němž se objevuje dnes uváděný pochod, lze považovat za operní hudbu v pravém slova smyslu, neboť se zde opravdu střídají různé žánry a místy máme dojem, že árie nejsou tím hlavním artiklem. U francouzských oper se setkáváme s různými označeními – nejčastěji opera-balet, či hra se zpěvem a tancem. U tohoto Lullyho-Molièrova díla čteme označení „komedie-balet o šesti jednáních“. Prakticky se jedná o pět jednání se závěrečným „baletem národů“.

Tance nesměly ve Francii chybět v žádné opeře. Velmi úspěšný Lully, ač italského původu, se stal se svými bratry hudebníkem na královském dvoře Ludvíka XIV., pro něhož komponoval a s nímž dokonce i tančil při různých produkcích. I v pozdějších letech byl balet jednou ze základních složek tamějších oper a her. Například i slavní Italové dokoňovali pro provádění svých děl v Paříži velké baletní vstupy, například Rossini do *Viléma Tella* či Verdi do *Dona Carlise* nebo *Sicilských nešpor*.

Lully jako mimořádně významná osobnost při francouzském královském dvoře (byl tam dvorním skladatelem) se poznal s dramatikem Molièrem a jejich přátelství přinášelo bohaté ovoce v podobě hudby pro divadelní hry. Obrovskou popularitu oba získali při produkci komedie *Měšťák šlechticem* v roce 1670 na zámku Chambord. Vznikla na přímou objednávku Ludvíka IV. Poměrně jednoduchý, veselý a nikterak náročný Molièrův děj ozdobila Lullyho působivá hudba. Díky hloupé snaze měšťana Jourdaina vylepšit svůj společenský profil tím, že se stane „synem velkého Turka“, pronikly sem prvky tehdy oblíbené turecké hudby. Dnes uváděný pochod to prozrazuje už ve svém názvu. Dnes jej uslyšíme v koncertní verzi. Jedná se prakticky o jedno dvoudílné téma, které se opakuje třikrát. Dá se i provádět s vlastními invencemi, například tuto krátkou skladbu postupně zvukově obohacovat – s výrazným posilováním bicích nástrojů (turecká hudba). V originále se mezi „slokami“ objevovaly herecké akce, mnohé v podobě humorných karikatur, menší árie a sbory, mnohdy s nečekanými rytmiickými prvky a s vesele odvázaným dováděním.

Nás dnes zajímá nikoliv v souvislosti s poněkud jednoduchým dějem původní hry, ani coby příklad Lullyho hudby a tím i jevištní tvorby francouzské opery a baletu, ale poslouží nám jako sympatický a veselý pozdrav našeho orchestru a jeho nového šéfdirigenta na prahu nové sezóny.

Na zahajovacím koncertě nové sezóny přislíbil svou účast přední interpret mladé generace, čtyřladičacetiletý Číňan Yibai Chen. Prvním instrumentem, který se nám představí v sólové funkci, bude tedy violoncello. U posluchačů, ale i u skladatelů a hudebníků je velmi oblíben. Je zajímavé, že u tvůrce nejznámějších českých violoncellových koncertantních skladeb **Antonína Dvořáka (1841–1904)** příliš oblíben nebyl. Jedním z hlavních důvodů byl poměrně subtilní hlas nástroje. Při skladbách s doprovodem orchestru je nutno na to brát zvláštní ohled, nemá-li být nástroj zvukově překryt. Dvořák tento problém mistrovsky zvládnul u svého slavného Violoncellového koncertu h moll, ač k němu zvolil velkou orchestrální sazbu. V našem repertoáru se objevují jeho dvě koncertantní skladby menších rozměrů – *Rondo* a *Klid*. V případě druhé z nich, kterou dnes uslyšíme, jde o určitou výjimku. Původně se totiž jedná o větu z klavírního cyklu pro čtyři ruce *Ze Šumavy* (dokončeného v roce 1884). Později se dočkala dvou Dvořákových úprav – v obou případech pro sólové violoncello. V prvním s doprovodem klavíru, v druhém s malým symfonickým orchestrem.

V roce 1894 se Dvořák chystal do Ameriky a uspořádal rozlučkovou koncertní cestu po Čechách, na kterém skladby *Rondo* a *Klid* (někdy uváděn pod názvem *Klid lesa*) v úpravách pro violoncello a klavír poprvé zazněly. V orchestrální verzi byl *Klid* poprvé proveden v Basileji o rok dříve. Jedná se o drobnou náladovou skladbu, jež není příliš vzdálená od pomalé věty zmíněného Violoncellového koncertu h moll, který skladatel zkomponoval v Americe a dokončil po svém návratu.

Řada tvůrců se už v minulosti prezentovala třemi nejfrekventovanějšími koncertantními díly, tedy skladbami buď pro sólový klavír nebo pro housle či pro violoncello s doprovodem orchestru. I **Petr Iljič Čajkovskij (1840–1893)** splňuje onen „požadavek“ zkomponovat koncerty právě pro tyto instrumenty. U koncertu houslového či klavírního (jsou tři – z nich nejslavnější je č. 1 b moll) je vše bez problému. Violoncellový koncert v Čajkovského katalogu však nenajdeme. A přesto v tomto směru za Dvořákem a jeho kolegy Čajkovskij nezaostává. Za violoncellový koncert bývá totiž považována jedna z jeho nejpopulárnějších skladeb – *Variace na rokokové téma* pro violoncello a orchestr. V označení *rokokové* se autor hlásí k svému zvláštnímu vztahu k hudbě

světového klasicismu, byť hlavní téma tohoto díla obdařil skladatel romantickým koloritem a ani následujícími takty nezapře dobu svého vzniku.

Název „*variae*“ se objevuje u mnoha děl spíše kornějšího charakteru. Nenechme se jím v případě tohoto předního ruského skladatele mýlit! Jak co do délky, tak i technické náročnosti Čajkovského *Variace* mohou velkým instrumentálním koncertům skvěle konkurovat. Pravda, tradiční třívětý cyklus zde nenacházíme, nicméně ony *variae* a skladba jako celek jsou natolik závažné, že je nutné je zařadit ke skladbám s těmi nejnáročnějšími technickými požadavky. Čajkovskij ji zkomponoval v roce 1876. Do té doby vzniklo ve světě velké množství violoncellových koncertů, jež však měly onu původní třívětou strukturu. Čajkovskij tuto formu povýšil na úroveň, jež plně obstála vedle velkých koncertů. Dílo věnoval Wilhelmu Fitzenhagenovi, tehdy velmi významnému ruskému umělci, který byl zároveň profesorem Moskevské konzervatoře. Ten je nejednou provedl, dokonce i v zahraničí. Podobně jako řada mistrů-instrumentalistů i on se podílel na řadě úprav původních verzí, snad ani ne z důvodu obtížnosti originálu, ale pro lepší prezentaci a přesvědčivější výstavbu. O užitečnosti těchto adaptací v případě Čajkovského *Variací* jsme měli možnost se přesvědčit přímo na koncertním pódiu. Plně vžitá Fitzenhagenova úprava *Variací na rokokové téma* ponechala původní úvod i codu, avšak pozměnila pořadí jednotlivých částí. Poslední *variace* vypustila úplně a stanovila tak počet *variací* na sedm. Nejedna upravená verze časem podléhá touze interpretů po návratu k originálu. V případě tohoto díla se o to v roce 1941, tedy o mnoho let později, pokusil slavný ruský violoncellista Daniil Šafran. Díky iniciativě českého violoncellisty Jiřího Bártý jsme tuto původní verzi nastudovali pro veřejné koncerty a v roce 2012 jsme ji natočili na kompaktní disk. Byl to úkol užitečný, zajímavý, leč nakonec jsme přece jen více ocenili novější Fitzenhagenovu verzi a vracíme se k ní, podobně jako všichni naši kolegové doma i ve světě.

Poslední v řadě více než čtyř desítek symfonií **Wolfganga Amadea Mozarta (1756–1791)** – tedy Symfonie C dur zvaná *Jupiter* a označovaná pořadovým číslem 41 – patří k vrcholům světové symfonické tvorby. Totéž lze tvrdit i o dvou předcházejících geniálních skladbách tohoto žánru – symfoniích č. 39 Es dur a č. 40 g moll. Náš údiv se netýká pou-

ze jejich kompozičního mistrovství, ale i osobitosti jednotlivých partitur, v klasicismu u jiných autorů (samozřejmě s výjimkou Beethovena) ještě doposud ne tak výrazně vyhraněných. Navíc je neuvěřitelné, že všechna tato tři díla vznikla během jednoho léta ve Vídni roku 1788. Symfonie Es dur je jakousi syntézou vývoje dosavadní hudební řeči, zářící bohatou invencí a suverénním kompozičním zpracováním. Symfonie g moll vnáší do hudby rys vážnosti – více dramatičnosti než zdánlivého smutku. A dnes uváděná symfonie C dur *Jupiter*? Její hudba plně odpovídá svému názvu. Místy monumentální, více však zářící a jásavá sazba nás přímo odvádí od denních starostí, smutků a problémů a nutí k suverénnějšímu a optimističtějšímu pohledu na svět kolem nás. Mozart už v první větě doslova hříří působivými tématy. Poněkud zasněná věta druhá nás uvádí do nových osobitých světů, jež ovšem nekorespondují s nově vznikajícím romantismem. Energický, a přece i lyricky zbarvený menuet a zvláště pak strhující mozařtiovské finále korunuje celé dílo. V jeho závěru nás Mozart překvapí až novátorsky pojatým fugattem.

Je logické, že Mozartova hudebníky důvěrně nazývaná *Jupiterka* se stala velmi brzy trvalou součástí repertoáru Komorní filharmonie Pardubice. Poprvé ji nastudoval v roce 1972 František Vajnar, v pozdějších letech zářila pod taktovkou Libora Peška, Josefa Vlacha a dalších mistrů taktovky. Místo v dnešním otevíracím programu nové kapitoly historie jí plně náleží.

Bohuslav Vítek

YIBAI CHEN

je mladý čínský koncertní violoncellista. Narodil se v roce 2001 v Šanghaji, v současnosti žije v Berlíně. Na violoncello začal hrát v pěti letech. První studia absolvoval na přidružené základní škole při Šanghajské hudební konzervatoři. Už tam byl jeho učitelem Meijuan Liu. U něho Yibai Chen vytrval až do roku 2016. Poté se přestěhoval do Berlína, kde studoval u Danjula Ishizaky na Berlínské univerzitě umění. Později (v roce 2019) získal na této univerzitě bakalářský titul. Poté byl studentem na Hudební akademii ve švýcarské Basileji. Po jejím absolutoriu pokračuje u prof. Ishizaky na Univerzitě umění v Berlíně, kde také působí jako jeho pedagogický asistent. Díky úspěšným vystoupením na koncertech i soutěžích a skvělým kritikám si rychle vybudoval mezinárodní kariéru. Vystupoval mimo jiné s Bruselskou filharmonií, Basilejským symfonickým orchestrem, Varšavskou filharmonií, Janáčkovou filharmonií, Šanghajskou filharmonií, Filharmonií George Enesca, Petrohradskou filharmonií a s řadou dalších orchestrů.

Jeho dosavadními nejvýznamnějšími soutěžními úspěchy jsou druhá cena na Soutěži královny Alžběty v Bruselu v roce 2022 a pátá cena na Mezinárodní soutěži Čajkovského v Moskvě v roce 2019. Velkých úspěchů však dosáhl už v roce 2018. Získal 2. cenu na Mezinárodní soutěži George Enesca a na Mezinárodní violoncellové soutěži Witolda Lutosławského. V současné době hraje na violoncello vyrobené kolem roku 1780–1800 Giuseppem I. Guadagninim.

VAHAN MARDIROSSIAN

se dnes u nás představuje jako nový šéfdirigent Komorní filharmonie Pardubice.

Narodil se v roce 1975 v Jerevanu a své hudební vzdělání zahájil na konzervatoři Komitas v Arménii. Později pokračoval ve studiu na pařížské Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse, kde v roce 1996 absolvoval s vyznamenáním. Původně se věnoval především klavíru, avšak v posledních letech se jeho kariéra výrazně soustředila na dirigování. Díky své dvojí specializaci dokáže interpretovat repertoár z různých úhlů pohledu a přináší jedinečný a všestranný hudební pohled.

Po mnoho let působil jako hlavní dirigent Caen Symphony Orchestra ve Francii a hudební ředitel Národního komorního orchestru Arménie. Od roku 2020 zastává pozici hudebního ředitele Orchestre Royal de Chambre de Wallonie, s nímž pravidelně diriguje orchestrální kola prestižní Soutěže královny Alžběty v Bruselu. Zároveň spolupracuje s City Chamber Orchestra of Hong Kong a diriguje řadu významných orchestrů po celém světě.

Vedle dirigování se věnuje pedagogické činnosti na pařížské Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse, kde vyučuje mladé talenty a předává jim své bohaté zkušenosti. Je pravidelným členem porot mezinárodních hudebních soutěží a vede mistrovské kurzy po celém světě.

Pardubickému publiku se představil poprvé v roce 2023, kdy dirigoval zahajovací koncert festivalu Pardubické hudební jaro. S Komorní filharmonií Pardubice ho pojí také rozsáhlá diskografie pro prestižní nizozemský label Brilliant Classics. K svému novému postu náš nový pan šéfdirigent řekl:

Je pro mě ctí stát se šéfdirigentem Komorní filharmonie Pardubice. Už nějakou dobu s tímto orchestrem pracuji, především na nahrávkách, a velmi rychle jsme si porozuměli. Těším se na možnosti, snad i mezinárodní, které nám přinese společná budoucnost.

PŘIPRAVUJEME

CARMINA BURANA

Na programu slavná skladba CARMINA BURANA
Carla Orffa, a to v komorní verzi pro sólisty,
pěvecký sbor, dva klavíry a bicí nástroje.

LUCIE SILKENOVÁ SOPRÁN
JOSEF MORAVEC TENOR
FILIP BANDŽAK BARYTON
KRISTINA A MARTIN KASÍKOVI KLAVÍR
CÉCILE BOIFFIN TYMPÁNY
ČESKÝ AKADEMICKÝ SBOR BRNO,
SB. MICHAL VAJDA
DIRIGENT **STANISLAV VAVŘÍNEK**

Pátek 10. 10. 2025 v 19.00 hodin

SUKOVA SÍŇ DOMU HUDBY V PARDUBICÍCH

Na vstupenky lze uplatnit abonentní slevu 20 %.

PŘIPRAVUJEME

PODZIMNÍ ZAHRADA HUDBY

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Zahradnice z lásky *La finta giardiniera*.
Předehra k opeře K 196

JAN VÁCLAV HUGO VOŘÍŠEK

Introdukce a brilantní rondo pro klavír
a orchestr op. 22

EINOJUHANI RAUTAVAARA

Podzimní zahrady

BOHUSLAV MARTINŮ

Toccata e due canzoni
pro malý orchestr a klavír H. 311

KAREL KOŠÁREK KLAVÍR
DIRIGENTKA ALENA HRON

Pondělí 20. 10. 2025 v 19.00 hodin

Středa 22. 10. 2025 v 19.00 hodin

SUKOVA SÍŇ DOMU HUDBY V PARDUBICÍCH

Introdukce s umělci

Středa v 18.00 hodin

Malý sál Domu hudby

ZE ŽIVOTA ORCHESTRU

LETNÍ MOMENTKY

Letní hudební festivaly jsou vždy skvělým zážitkem pro všechny posluchače, a jejich každoroční návrat to jen potvrzuje. Odlehčená atmosféra sice skončila, ale nám to vůbec nevadí – těšíme se totiž, že se dnes opět setkáme s našim věrným publikem!

Neratovské poutní slavnosti

Foto archiv KFP

Smetanova Litomyšl

Foto Ivan Krejza

Třeboňská nocturna

Foto David Peltán

Hudební léto v Heřmanově Městci

Foto archiv festivalu

12. října 2025

135. VELKÁ PARDUBICKÁ

SE SLAVIA POJIŠŤOVNOU

11. října 2025 - Křišťálový pohár
města Pardubic

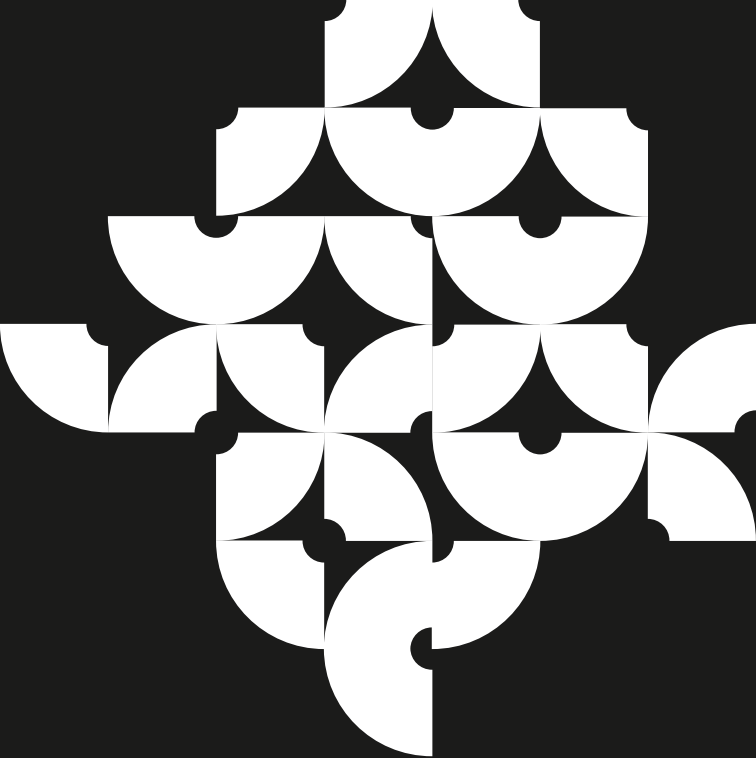
www.zavodistepardubice.cz

Klasika Plus.cz

PORTÁL
O KLASICKÉ HUDBĚ

...Váš vyladěný partner

KOMORNÍ FILHARMONIE PARDUBICE

Komorní filharmonie Pardubice děkuje za všechny finanční příspěvky Ministerstvu kultury České republiky, Pardubickému kraji, statutárnímu městu Pardubice a všem partnerům KFP, jakož i soukromým dárcům a mecenášům.

Partneři KFP

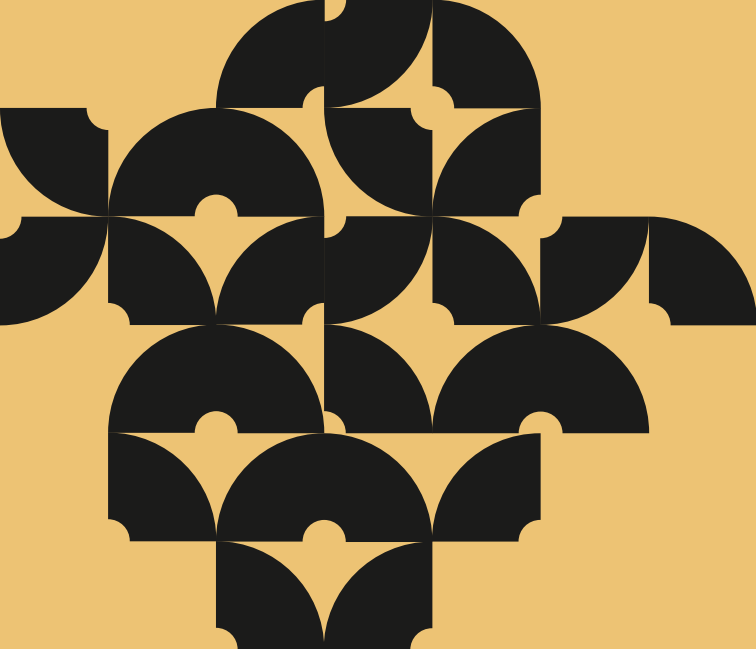

GRAND

Mediální partneři KFP

KOMORNÍ FILHARMONIE PARDUBICE

**DŮM HUDBY
SUKOVA TŘÍDA 1260
530 02 PARDUBICE**

TEL: +420 466 525 471 SEKRETARIÁT
TEL: +420 733 725 842 PŘEDPRODEJ

podatelna@kfpar.cz
www.kfpar.cz

Zřizovatelem Komorní
filharmonie je statutární
město Pardubice.

Koncerty se konají také za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky
a Pardubického kraje.